

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

דומשגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

גליון מס' 166

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת פרשת תולדות תשפ"ה

עניין של חינוך לשם שמיים!

אנשים נוטים להסתתר מאחורי כל מיני סיבות צדקניות, בה בשעה שהבעיה האמתית המפריעה להם נראית כאילו אינה מעניינם כלל. אדם צריך לחנך את עצמו לנהוג בכנות וביושר פנימי ולא לשקר את עצמו ולחיות בדמיון כאילו הוא בעל דרגה. סיפר הרה"ג רבי שלמה לוינשטיין שליט"א: "פעם אחת אמר לי מרן הראי"ל שטיימן זצ"ל: "אנשים עושים הכל 'לשם שמים'. תשאל בן אדם למה עשית את מה שעשית? תקבל תשובה: 'לשם שמים'. הלה פותח ישיבה 'לשם שמים', והלה מחבר ספר 'לשם שמים'. זה מתפלל 'לשם שמים', וזה מקיים מצוות 'לשם שמים'. גם כשאנשים רבים ביניהם - המריבה היא 'לשם שמים' כמובן... ונפקא מינה גדולה יש בדבר: כיון שהמריבה היא 'לשם שמים' - כל אחד מהצדדים טוען: 'איני רשאי לוותר! בשלמא על כבודי הייתי מוותר, אבל על כבודו של הקב"ה? חס וחלילה!...' "וכך, אנחנו מרמים את עצמנו!", סיים ראש הישיבה את דבריו, "הלוואי ואחוז אחד מכל מה שאנחנו עושים היה באמת לשם שמים..."

בברכת שבת שלום מערכת לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַח מַלְאָכִים

"ויעקב איש תם יושב אהלים" (כה, כז) **כליבו כן פיו**. (רש"י) מהפסוק "והייתם נקיים מה' ומישראל" (במדבר לב, כב) דרשו חז"ל שהאדם צריך להיזהר בהתנהגותו, אפילו צדיק וישר הוא, שלא יעלה על דעת איש לחשדו בעבירה. על רבי יהודה צדקה מסופר: בישיבת פורת יוסף קיימת ספריה עשירה מאד והיא פתוחה לקהל הרחב רק בשעות מסוימות. אולם רמ"י הישיבה הצטיידו כל אחד במפתח אישי שיאפשר להם להיכנס אל הספריה בכל עת. האחד שסרב לקחת מפתח לעצמו היה רבי יהודה, אשר בכל פעם שנזקק לספר מסוים שעמד באוצר, טרח מאד להשיגו בדרך אחרת. כאשר נשאל על ידי תלמיד, מדוע אינו מצטייד במפתח? השיבו: כדי להיות נקי מחשדות. תאר לעצמך, אמר, שאי פעם יעלם ספר כלשהו מן הספריה ולא ימצאוהו, הלא יתכן שיחשדו בי כי הוצאתיו ולקחתיו עמדי, ובכדי להינצל מחשד כזה עדיף בעיני להישאר בלי מפתח. את הנוהג הזה, הפטיר, למדתי מאחד הגדולים בדור הקודם. הלה החזיק במעונו קופת גמ"ח, והיו הרבה אנשים נכנסים ויוצאים בבית זה, כי איש מפורסם היה. יום אחד ישבו אצלו מספר תלמידי חכמים והקשיבו לשיעור שלימד. לפתע קרה שהוצרך לצאת לרגע החוצה, אך לפני שעזב את החדר עמד ונעל במפתח את קופת הגמ"ח שהכילה כספים רבים. כשחזר שאל מיד את היושבים: במה חשדתונוני? כלום חשדתם שאני חושד בכם פן תגנובו? וכי אתם, תלמידי חכמים מופלגים, ראויים להיחשד בכך? אלא מפני שזו דרכי כל יום לסכם בסופו את מאזן ההוצאות מול הכנסות הגמ"ח, ואח"כ אני סופר ומונה את המטבעות שבקופה, והיה כי אמצא שחסרה אפילו רק מטבע אחת, מיד אעביר מול עיני את אלו האנשים שפקדו ביום זה את מעוני, ואז עלול לחלוף בי הרהור בזק שארכו שניה אחת אולי ידכם במעל הזה... ואף שאני דוחה מעצמי מחשבה פסולה זו, מכל מקום מאותו הרהור בזק בן שניה אחת לא ניצלתי. אי לכך העדפתי לנעול את הקופה בצאתי מן החדר, כדי שלא אכשל אפילו בהרהור בזק שלא כראוי והוא בן שניה אחת ויחידה. כמוהו, השלים הגר"י צדקה, אזהר גם אני ואתאמץ עד קצה גבול יכולתי להיות נקי מה' ומישראל.

(וזאת ליהודה)

מעשה שהיה...

איש קדוש! | ספור על כ"ק האדמו"ר המהרי"ד מבעלז זצ"ל זי"ע

הילולא דצדיקייא

הילולת כ"ק

האדמו"ר רבי

ישכר דב

רוקח מבעלז

זצ"ל

(כב' חשוון – תרפ"ז)

האדמו"ר רבי ישכר דב רוקח (הזקן) מבעלז- מהרי"ד זצ"ל: נולד בשנת ה'תרי"א לאביו: ר' יהושע (האדמו"ר השני לבעלזא). ולאמו: הרבנית רבקה מרים. האדמו"ר השלישי בשושלת חסידות בעלזא. בעל רוח-הקודש. עם פטירת אביו הוכתר כמנהיגם של חסידי בעלזא. גאון בתורה. שקדן. פועל ישועות. אלפים שחרו לפתחו כדי להתברך מפיו. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה נדד להונגריה והתיישב בעיר מונקאץ'. לאחר מכן עבר לראצפרט. עם סיום המלחמה חזר לגליציה (כיום באוקראינה) והתיישב בעיר הולושיץ. נפטר בליל שבת קודש, כ"ב מר-חשוון ה'תרפ"ז. רבנו חי ופעל כ-75 שנים. ציונו בבית העלמין בעלזא שבאוקראינה. מסופר כי פעם הביאו קוויטל לבעלז מאדם שביקש להזכיר את בנו החולה. כאשר הגיש את הקוויטל לצדיק, ניגש רבינו עם הקוויטל בידו לנרות ושרף את הקוויטל עד תומו. כאשר חזר לביתו נודע לו, שבעת מסירת הקוויטל כבר היה לאחר מעשה, ומרן זי"ע הרגיש שהקוויטל הניתן לו כעת, כבר אינו עומד בתוקפו. ת.נ.צ.ב.ה. וזי"ע

סיפר הגה"ח ר' ישראל משה מטעגלש זצ"ל, בשנת ה'תרפ"ה כשרבינו שהה במרינבאד, באחד הלילות עמד בחדרו של כ"ק מרן טרם סגירת השערים, ובדיוק אז הגיע הדוור עם מברק בהול על חולה מסוכן ממדינה אחרת, בבקשה שהאדמו"ר יעתיר בעדו. בעומדו שם העלה במחשבתו: נתמזל מזלו של אותו חולה בזה, שהביאו את המברק ברגע האחרון לפני סגירת השער, משום שאם לא היו מספיקים, ייתכן שכבר עד למחרת כבר לא יעזור ההזכרה ואולי לא יהיה על מי להתפלל ולהעתיר בשמי מרום לרפואה שלמה. רבינו הרגיש מיד במחשבתו, ואמר לי: "ישראל משה מה אתה חושב, אם הדוור מאחר עם המברק אז ח"ו מאוחר? אוי ואבוי לו לאדם, אם היה צריך להמתין, עד שהמכתבים יגיעו לפתחי! דע לך שברגע שכותבים את הקוויטל לשלוח הנה, הבקשה כבר מגיעה אליי, ואז אפשר כבר להיושע.

בספר הגלגולים מובא בשם האריז"ל הקדוש, שיש מקום חשוך ואפל, מהלך שלשה ימים, שכאשר אדם נפטר מהעולם, הנשמה עוברת במקום זה, ששורץ חיות רעות, הטורפות את הנשמה אם היא ראויה להן, ושומר המקום הוא כלב, אך האיש שזוכה למות בשבת, אין נשמתו עוברת שם, אלא עולה למקומה מיד. מובא בשם רבי חיים ויטאל זי"ע"א שזה פירוש הפסוק: "הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי". "אליך ה' נפשי אשא", דוד המלך התפלל לה' שימות בשבת קודש, כדי שתינצל נפשו "מיד כלב". רבינו חזר על דברים אלו כמה פעמים. ואכן, נשמתו הטהורה הסתלקה בליל שבת קודש כ"ב מרחשוון.

ביום הלווייתו של רבינו חזר הדבר שנראה בעת פטירת אביו הקדוש זי"ע"א: נטפו מים מקירות ביה"כ הגדול הקדוש. דומה הייתה כאילו גם קירות ביה"כ הורידו דמעות על פטירתו. העיד רבי מנדל לוקמאן המכונה ר' מנדלי גבאי במכתב המתאר את ההלוויה "אודיעהו פלא גדול אשר היה וראו בעינינו. ביום א' בשעה 8 שמעתי, שנפלו דמעות מן הקשת המקשרת בין העמודים שתומכים את התקרה. הלכתי תיכף לראות, והיו שם לערך 40 אנשים, מניין קטן שהתפללו שם וראיתי שנפלו דמעות מהקשת ורבנים ישראל וכל האנשים אשר היו נבהלו והשתוממו על זה. וכל זה היה עד אחר שליוו את כ"ק האדמו"ר זצלה"ה". (נלקט בשינוי לשון קלים מתוך העלון פניני הצדיקים)

להאמין בילדים שלנו – פרשת החינוך

”וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֶשׂוּ כִּי צִיד בָּפִי” (בראשית כה, כח)

על הפסוק זה שאלו המפרשים: כיצד יתכן שיצחק אבינו אהב את עשו הרשע,

והרי כתוב (תהילים פרק קלט פסוק כא) "הלוא משנאי ה' אֶשְׁנָא וּבִתְקוּמָמִיד אֶתְקוּטְטִי ואם כן היה צריך יצחק אבינו לשנוא את עשו ולהתקוטט עימו על מעשיו הרעים שהיו להכעיס, ולא לאוהבו כפי שמעיד הפסוק בפרשתנו, וקשה לומר שלא ידע יצחק אבינו ממעשיו הרבים של עשו הרשע הנמצא בביתו. ואפשר ליישב שכוונת הפסוק הוא שיצחק אבינו אהב את עשו רק כלפי חוץ, וזה בכדי ללמדנו פרק בחינוך ילדים, אך את מעשיו המקולקלים בוודאי שתעב ושנא יצחק אבינו וכל העמדת פנים זו היתה בכדי לקרב את עשו ולמשכו, שהרי קל וחומר הוא, ומה כאשר יצחק אוהב את עשו מעשיו מקולקלים, אילו שנאו וריחקו מאצלו על אחת כמה וכמה שמעשיו של עשו יוסיפו ויהיו מקולקלים יותר, וזהו שאמרו רבותינו (סנהדרין קז) לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, ועל כן יצחק אבינו היה מעמיד פנים שאוהב הוא את עשו וכל זה נעשה על מנת שלא להרחיקו יותר ממה שהוא עכשיו. בספר "שבילי המידות והערכים" כתב ערך 'חינוך' כי קורה לעיתים לצערנו, שהורים מגדלים ילד ומלווים אותו בכל שלבי ההתבגרות תוך תקווה וציפיה לראותו גדל לשם ולתפארת, ואז נוחתת עליהם מציאות שונה לגמרי, ולפעמים גרוע מכך, והילד שכבר הפך לנער, נפלט מהמסגרת החינוכית והחל מתדרדר לא עלינו. ואז שואלים הורים אלו בלב קרוע וכואב, איך יתכן הדבר הזה? הרי הילד שהיה במסגרת חינוכית מתאימה ולמד יפה והשתלב טוב, פתאום נפלט מהמסגרת והשתנה כל כך. ולאחר שנים רבות בהם התחנך בדרך התורה עוזב את הכל? תשובה לשאלה קשה וכואבת זו אפשר למצוא במשל אותו המשיל החפץ חיים זצ"ל: משל לאותו חייל קוזקי שהיה סמל לחוזק ומהירות, לזריזות ולהתגברות על קשיים, לריסון ולאיפוק, סמל לאדם מושלם, וכל זאת במשך 25 שנות שירותו בצבא. אך לאחר שחרורו מהצבא היה אותו חייל יוצא לפנסיה על חשבון מדינתו לכל החיים, וראו זה פלא: אותו גיבור וזריז ומושלם הפך בבת אחת לעצלן ואדיש, לכבד ומסורבל, האיך יתכן דבר כזה? ומשיב על כך החפץ חיים: במשך 25 שנות שרותו הצבאי הכריחו אותו לפעול לא כל רצון מצידו, ואז כשהאילוץ הוסר ממנו, השתחרר אצלו לחץ של שנים שהיה כלוא בתוכו ושגרם לו לחוש התנגדות עצומה ושנאה לכל אותן פעולות שאילצו אותו לעשות בעל כורחו, ולכן תורגמו לחצים אלו למעשים ששינו את כל התנהגותו והפכוהו לאדם שונה לגמרי. כי בחינוך, לא מספיק שהילד יעשה ויפעל כעין רובוט אחרי מה שמלמדים ומחנכים אותו, אלא חשוב שהילד גם ירצה בכך, כי אם לא נדאג להאהיב אצלו את הדרך בה הוא מתחנך ואז יחפוץ בה, הרי חמור הדבר שבעתיים, כי אז לא רק שלא חינוכו את הילד אלא השנאנו אצלו את כל אותו כיוון אליו אנו מכוונים אותו. כך, שעל אף וכלפי חוץ נראה לנו שהילד מתנהג למופת במשך כל השנים, אולם מכיוון שהילד לא חפץ באותה דרך ומרגיש כאילו כופים עליו ומאלצים אותו לנהוג כך למרות רצונו, מסוגל הוא באחד הימים להתפרץ ולהשליך הכל מאחרי גוו, ואז כבר מאוחר, לפעמים מאוחר מדי. מעתה, בבואנו להשקיע בחינוך ילדינו, עלינו להשקיע בדברים החשובים באמת ולהקדיש מאמצים לחינוך אמיתי, בחינוך שילווח את ילדינו לכל אורך חייהם: בדוגמא אישית טובה, בהתנהגות מתוקנות, במעשים ישרים, בדיבורים נקיים. כך נניח את היסודות לבניין אישיותם. בניין נכון של אישיות הילד מצריך, בדיוק כמו הזרע שבאדמה, מצע שיש בו את כל המרכיבים המאפשרים התפתחות טובה. אולם זאת מתוך הכרה ברורה שנפשו של הילד אינה ברשותנו, אלא היא הופקדה בידינו כדי לספק לו את מיטב הכלים, כדי שתוכל להגשים בעצמה את הדרך שהתוונו לילד, דרך התורה. וכאן מתבקשת לה שאלת 'מיליון הדולר': איך עושים זאת? איך יכולים אנו כהורים לממש ולהגשים את הפוטנציאל האדיר הגלום בנפש ילדינו? **מספרים, כי ביפן מצוי דג מעניין מאוד** השייך למשפחת הקרפיון, הקרוי ביפנית מדוברת: "קוי". לדג זה ישנה תכונה מיוחדת ובלעדית, הוא מתאים את עצמו למיקום מגוריו. אם מקום הגידול שלו באקווריום, הוא יתפתח ויגדל לגודל זעיר של 5 עד 8 סנטימטרים. ובאם יניחו אותו בבריכה הוא יתפתח ויגיע לאורך מקסימלי של 20 עד 30 סנטימטרים. לעומת זאת אם יתנו לו מרחב בסדר גודל של אגם, הוא מסוגל להגיע לאורך של מטר. מדהים, לא?! אין צורך להתעמק כדי לעשות אנלוגיה פשוטה ולהקיש את חייו של ה"קוי" לחיינו אנו ולחיי ילדינו. בדיוק כפי שגודלו של ה"קוי" נמצא ביחס ישיר לגודל אזור המחיה שלו, גם אנו כמוהו צומחים ומתפתחים בהתאם לגודל העולם שלנו. לא, אין מדובר בגודלו של עולמנו הפיזי, עולמנו פתוח לכולם באופן שווה, האטמוספירה מכילה את כל יושבי כדור הארץ במידה שווה. מדובר על גודלו של עולמנו הנפשי, הרגשי, הרוחני. ככל שהוא גדול יותר, רחב יותר, פתוח יותר. אינו נעול, מקובע ומצומצם. הרי שאפשרותנו כבני אדם לצמוח ולגדול היא אדירה. לעומת זאת כל צמצום רגשי, סגירות נפשית או מחסום פנימי כלשהוא מונע צמיחה והתקדמות. כל האפשרויות פתוחות בפני ילדינו, הם עדיין קטנים, וטרם הגיעו לקצה גבול היכולת שלהם, הם רחוקים עדיין מלאמוד את גודלם הנפשי ואת קומתם הרוחנית, אבל הפוטנציאל שלהם, הוא אדיר, ללא גבולות. אומנם, יש ביכולתם להגיע למימדים רוחניים אדירים, אם רק נרחיב בפניהם את האפשרויות, אילו רק נפתח להם את השערים, נגדיל את עולמם הפנימי וניתן להם את כל האפשרויות.... (מתוך העלון 'אור שרה' גליון